

ประโยค ป.ธ. ๕
แปล มคธเป็นไทย
สอบ วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖

๑. พุทฺธปฺปมฺหอุทฺตสงฺฆสฺส เภวลํ อุทฺตสงฺฆสฺส ภิกฺขุสงฺฆสฺส ภิกฺขุณีสงฺ-
ฆสฺส อุทฺตสงฺฆโต อุทฺทิสิตฺวา คหิตฺตสฺส ภิกฺขุสงฺฆโต อุทฺทิสิตฺวา คหิตฺตสฺส ภิกฺขุณี-
สงฺฆโต อุทฺทิสิตฺวา คหิตฺตสฺสชาติ อิมสฺส ปน สตฺตุนนํ ทินฺนํ ทานํ สงฺฆคตํ นาม ฯ ตํ
สพฺพปี อสงฺเขยฺยํ ฯ เตน ทกฺขิณาวិภวฺจฺฉนฺณนํ อิติ ภควตา พุทฺธปฺปมฺหเช สงฺฆे
ทินฺนทกฺขิณปี คุณฺสงฺขาเยว อสงฺเขยฺยาติ วุตฺตา ฯ สงฺฆคตา ทกฺขิณา หิ สงฺฆे
จิตฺติการํ กาทํ สกฺโกนฺตสฺส โหติ ฯ สงฺฆे ปน จิตฺติการุ ทุกฺกโร ฯ โย หิ สงฺฆคตํ
ทกฺขิณํ ทสฺสามีติ เทยฺยธมฺมํ ปฏฺฐิยาเทตฺวา วิหารํ คุนฺตฺวา ฆนฺเต สงฺฆโต อุทฺทิสฺส
เอกํ เถรํ เทธาติ วทติ อถ สงฺฆโต สามเณรํ ลภิตฺวา สามเณโร เม ลทฺโหติ อญฺญถตฺตํ
อาปฺชฺชติ ตสฺส ทกฺขิณา สงฺฆคตา น โหติ ฯ มหาเถรํ ลภิตฺวาปี มหาเถโร เม ลทฺโหติ
โสมนสฺสํ อุปาเทนฺตสฺสาปี น โหติเยว ฯ โย ปน สามเณรํ วา อุปสมฺปนฺนํ วา ทหรํ
วา เถรํ วา พาลํ วา ปณฺหิตํ วา ยงฺกิณฺจิ สงฺฆโต ลภิตฺวา นิพฺพेमฺติโก หุตฺวา สงฺฆสฺส
เทมฺมิตฺติ สงฺฆे จิตฺติการํ กาทํ สกฺโกติ ตสฺส ทกฺขิณา สงฺฆคตา นาม โหติ ฯ สงฺฆโต
อุทฺทิสิตฺวา คหิตฺตสมฺเณ ปุณฺณชฺชโน ปาฏฺฐิคุคฺคฺลิกโก โสตาปนฺโน สงฺฆे จิตฺติการํ กาทํ
สกฺโกนฺตสฺส ปุณฺณชฺชนสมฺเณ ทินฺนํ มหปฺพลตรํ ฯ อุทฺทิสิตฺวา คหิตฺโต โสตาปนฺโน ปาฏฺฐิ-
คุคฺคฺลิกโก สกฺทาคามิตฺติอาทิสฺสุปี เอสฺเสว นโย ฯ สงฺฆे จิตฺติการํ กาทํ สกฺโกนฺตสฺส หิ
ชฺชีนฺสเว ทินฺนทานโต อุทฺทิสิตฺวา คหิตฺเต ทสฺสึลลปิ ทินฺนํ มหปฺพลตรเมว ฯ ยมฺปน
วุตฺตํ สึลวโต โช มหาราช ทินฺนํ มหปฺพลํ โน ตถา ทสฺสึลลสฺสาติ ตํ อิมํ นยํ ปหายาติ
วุตฺตํ ฯ (มจฺจลตฺถทีปนิยา ทฺติโย ภาโค/ข้อ ๒๑)

๒. ตตถ ปุริมานิ เทว สจฺจานิ วฏฺฐิํ ปจฺฉิมานิ วิวฏฺฐิํ ฯ เตสุ ภิกฺขุโน วฏฺฐเณ
 กมฺมฏฺจานาภินิเวโส โหติ วิวฏฺฐเณ นตฺถิ อภินิเวโส ฯ ปุริมานิ ทิ เทว สจฺจานิ ปญฺจก-
 ขนฺธา ทุกฺข์ ตณฺหา สมุทโยติ เอวํ สงฺเขเปณ จ กตฺเม ปญฺจกฺขนฺธา รูปกฺขนฺธโรติ-
 อาทินา นเยน วิตุลาเรณ จ อัจฉริยสฺส สนฺติเก อุคฺคณฺหิตฺวา วาจา ย ปุณฺปฺปฺนํ
 ปริวตฺเตนฺโต โยคาวจโร กมฺมํ กโรติ ฯ อิตฺเรสุ ปน ทฺวีสุ สจฺเจสุ นิโรธสจฺจํ อิกฺขํ
 กนฺตํ มนาปํ มคฺคสจฺจํ อิกฺขํ กนฺตํ มนาปนฺติ เอวํ สวเนเนว กมฺมํ กโรติ ฯ โส
 เอวํ กโรนฺโต จตฺตาริ สจฺจานิ เอเกน ปฏฺวิเวเชน ปฏฺวิวิชฺชติ เอกาภิสมเยน อภิสเมติ
 ทุกฺข์ ปริญฺญาปฏฺวิเวเชน ปฏฺวิวิชฺชติ สมุหยํ ปทานปฺปฏฺวิเวเชน นิโรธสจฺจํ สจฺฉิกิริยา-
 ปฏฺวิเวเชน มคฺคํ ภาวนาปฏฺวิเวเชน ปฏฺวิวิชฺชติ ทุกฺข์ ปริญฺญาภิสมเยน ฯเปฯ มคฺคํ
 ภาวนาภิสมเยน อภิสเมติ ฯ เอวมสฺส ปุพฺพภาเค ทฺวีสุ อุคฺคหปฺริปฺจฺจาสวณฺธาธ-
 สมฺมสนปฺปฏฺวิเวโร โหติ ทฺวีสุ สวณฺปฏฺวิเวโรเยว อปรภาเค ตีสุ กิจฺจโต ปฏฺวิเวโร โหติ
 นิโรเช อารมฺมณปฺปฏฺวิเวโรติ มหาวคฺเค มคฺคสํยุตฺตสฺส ปจฺมวคฺเค อฏฺฐมสฺสุตฺตวณฺณนา
 สจฺจวิภังฺควณฺณนา จ ฯ

กมฺมฏฺจานาภินิเวโสติ กมฺมฏฺจานปฺปฏฺวิปฺตติ ฯ ปุริมานิ เทว สจฺจานิ อุคฺคณ-
 หิตฺวาติ สมฺพนฺโร ฯ อิกฺขํ กนฺตํ มนาปนฺติ นิโรธมคฺเคสุ นินฺนภาวํ ทสฺเสติ น
 อนินฺนตํ ฯ ตนฺนินฺนภาโวเอว จ ตตถ กมฺมกรณํ ทฏฺฐพฺพํ ฯ เอเกเนว ญาเณน
 สจฺจานํ ปฏฺวิเวชนิมิตฺตตฺตตา วา โส เอว อภิมฺขภาเวณ เตหิ สมิติ สมาคโมติ เอกา-
 ภิสมโย ฯ อสฺสาติ ญาณสฺส โยคิโน วา ฯ เปฯ กิจฺจโตติ ปริญฺญาทิกิจฺจโต ฯ
 อารมฺมณปฺปฏฺวิเวโรติ สจฺฉิกิริยาปฏฺวิเวธมาหติ มคฺคสํยุตฺตฏฺฐีกา ฯ (มงฺคฺลตฺถทีปนิยา
 ทฺุติโย ภาโค/ข้อ ๕๒๖ - ๕๒๗)

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๕ แปล มคธเป็นไทย

๑. ก็ ทานที่ถวายแก่ปฏิคาหก ๗ เหล่านี้ คือ แก่สงฆ์ ๒ ฝ่าย มีพระพุทธเจ้า เป็นประมุข ๑ แก่สงฆ์ ๒ ฝ่ายอย่างเดียวกัน ๑ แก่ภิกษุสงฆ์ ๑ แก่ภิกษุณีสงฆ์ ๑ แก่ปฏิคาหกที่นิมนต์เจาะจงจากสงฆ์ ๒ ฝ่าย ๑ แก่ปฏิคาหกที่นิมนต์เจาะจงจากภิกษุสงฆ์ ๑ แก่ปฏิคาหกที่นิมนต์เจาะจงจากภิกษุณีสงฆ์ ๑ ชื่อว่าทานไปในสงฆ์ ฯ ทานที่ไปในสงฆ์นั้นแม้ทั้งหมดมีผลนับไม่ได้ ฯ

เหตุนี้พระอรรถกถาจารย์ จึงกล่าวไว้ในอรรถกถาทักขิณาวិภังคสูตรว่า แม้ ทักขิณาที่ถวายในสงฆ์มีพระพุทธเจ้าเป็นประมุข สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าก็ตรัสไว้แล้วว่า มีผลนับไม่ได้ ด้วยการนับด้วยคุณที่เดียว ด้วยประการฉะนี้ ฯ ความจริงทักขิณาที่ไปในสงฆ์ ย่อมมีแก่ผู้สามารถทำความยำเกรงในสงฆ์ ฯ แต่ว่าการทำความยำเกรงในสงฆ์ ทำได้ยาก ฯ ก็ ผู้ใด คิดว่า เราจักถวายเราจักถวายทักขิณาที่ไปในสงฆ์ จัดเตรียมไทยธรรมไว้แล้วเดินไปวิหาร เผด็จสงฆ์ว่า พระคุณเจ้าขอรับ ขอท่านโปรดให้ พระเถระรูปหนึ่งเจาะจงจากสงฆ์ ครั้นได้สามเณรจากสงฆ์แล้วถึงความน้อยใจว่า เราได้สามเณร ดังนี้ ทักขิณาของผู้นั้น ย่อมไม่ชื่อว่าไปในสงฆ์ ฯ ถึงแม้เมื่อได้พระมหาเถระแล้วเกิดความดีใจขึ้นว่า เราได้พระมหาเถระแล้ว ทักขิณานั้นก็ไม่ชื่อว่าไปในสงฆ์เหมือนกัน ฯ

ส่วนผู้ใดได้ปฏิคาหกรูปใดรูปหนึ่งจากสงฆ์ จะเป็นสามเณรหรืออุปสัมบันก็ตาม เป็นพระหนุ่มหรือพระเถระก็ตาม เป็นพาลหรือบัณฑิตก็ตาม หมดความเคลือบแคลงสงสัย สามารถทำความยำเกรงในสงฆ์ได้ว่า เราจะถวายสงฆ์ ทักขิณาของผู้นั้นชื่อว่าไปในสงฆ์ ฯ สมณะที่นิมนต์เจาะจงจากสงฆ์ เป็นปุถุชน ปาฏิบุคคลิกะ เป็นพระโสตาบัน ทานที่ผู้สามารถทำความยำเกรงในสงฆ์ถวายแล้ว ในสมณะที่เป็นปุถุชน ย่อมมีผลมากกว่า ฯ

แม้ในคำเป็นต้นว่า สมณะที่นิมนต์เจาะจง (จากสงฆ์) เป็นพระโสดาบัน ปาฏิ-
บุคคฺลิกะเป็นพระสกทาคามี ก็มีนัยนี้เหมือนกัน ๆ แท้จริง ทานที่ผู้สามารถทำความยำเกรง
ทำความยำเกรงในสงฆ์ถวายแล้วแม้ในสมณะทุศีลที่นิมนต์เจาะจง (จากสงฆ์) ก็ย่อมมี
ผลมากกว่า ทานที่ถวายในพระชีนาสพด้วยซ้ำ ๆ ส่วน พระดำรัสใด ที่สมเด็จพระผู้มี
พระภาคเจ้าตรัสไว้ว่า ดูกรมหาบพิตร ทานที่ถวายแก่สมณะผู้มีศีลแล มีผลมาก ที่ถวาย
แก่สมณะผู้ทุศีล หามีผลมาก เช่นนั้นไม่ พระดำรัสนั้น พระองค์ตรัสละนัยนี้เสีย ๆ

๒. อรรถกถาอัญจนสูตร ในปฐมวรรคแห่งมัคคสังยุตตีในมหาวรรคและอรรถ-
กถาสัจจวิภังค์ว่า ในสัจจะ ๔ เหล่า นั้น สัจจะ ๒ ข้อแรกเป็นวิภูฏะ ๒ ข้อหลังเป็น
วิวัฏฏะ ๆ ในสัจจะที่เป็นวิภูฏะและวิวัฏฏะเหล่านั้น ความตั้งมั่นในกัมมัฏฐานสำหรับภิกษุ
ย่อมมีในสัจจะที่เป็นวิภูฏะ (แต่) ในสัจจะที่เป็นวิวัฏฏะ ความตั้งมั่นหามีไม่ ๆ เพราะ
พระโยคาวจรเมื่อเล่าเรียนสัจจะ ๒ ข้อแรก ข้อแรก ในสำนักของอาจารย์ โดยย่ออย่าง
นี้ว่า ปัญจขันธ์เป็นทุกข์ ตณหาเป็นเหตุเกิดทุกข์ และโดยพิสดาร โดยนัยเป็นต้นว่า ปัญจ-
ขันธ์คืออะไรบ้าง คือรูปขันธ์ ดังนี้แล้ว ท่องบ่นอยู่เสมอ ๆ ก็ทำกรรมได้ ๆ ส่วนในสัจจะ
๒ ข้อนอกนี้ พระโยคาวจร จะทำกรรมได้ด้วยการสดับอย่างนี้เท่านั้นว่า นิโรธสัจจะ
นำปรารธนา นำไคร นำพอใจ มัคคสัจจะ นำปรารธนา นำไคร นำพอใจ ๆ พระโยคาวจรนั้น
ทำอยู่อย่างนี้ ชื่อว่าย่อมแห่งตลอดสัจจะทั้ง ๔ ด้วยปฏิเวธญาณอย่างหนึ่ง ย่อมรู้ยิ่ง
ด้วยอภิสมยญาณอย่างหนึ่ง คือ แห่งตลอดทุกขสัจจะ ด้วยปฏิเวธญาณเป็นเครื่องกำหนดรู้
แห่งตลอดสมุทัยสัจจะ ด้วยปฏิเวธญาณเป็นเครื่องละ แห่งตลอดนิโรธสัจจะ ด้วย
ปฏิเวธญาณเป็นเครื่องทำให้แจ้ง แห่งตลอดมรรคสัจจะ ด้วยปฏิเวธญาณเป็นเครื่องให้
เจริญ ย่อมรู้ยิ่งทุกขสัจจะ ด้วยอภิสมยญาณเป็นเครื่องกำหนดรู้ ฯลฯ ย่อมรู้ยิ่งมรรค
สัจจะ ด้วยอภิสมยญาณเป็นเครื่องให้เจริญ ๆ ในส่วนเบื้องต้น พระโยคาวจรนั้น ย่อม
มีปฏิเวธญาณในสัจจะ ๒ ข้อ (แรก) ด้วยการเรียน การสอบถาม การสดับ การทรงจำ
และการพิจารณา มีปฏิเวธญาณในสัจจะ ๒ ข้อ (หลัง) ด้วยการด้วยการสดับอย่างเดียว
ในเวลาต่อมา พระโยคาวจรนั้น จึงมีปฏิเวธญาณในสัจจะ ๓ ข้อ โดยกิจมีปฏิเวธญาณ
ในนิโรธสัจจะโดยกำหนดเป็นอารมณ์ ด้วยประการฉะนี้ ๆ

ฎีกามัคคสังยุตต์ว่า การปฏิบัติกัมมัฏฐาน ชื่อว่า กัมมัฏฐานาภินิเวส ฯ เชื่อม
ความว่า เล่าเรียนสังขจะ ๒ ข้อแรก ดังนี้ ฯ ด้วยคำว่า อิกฺขจํ กนฺตํ มนาปํ พระอรธ-
กถาจารย์แสดงเวลาที่พระโยคาวจรน้อมไปในนิโรธสังขจะและมรรคสังขจะ หาแสดง
ความเป็นผู้ไม่น้อมไปไม่ ฯ ก็บัณฑิตพึงเห็นการกระทำกรรมในนิโรธสังขจะและมัคค-
สังขจะเหล่านั้น คือเวลาที่พระโยคาวจรน้อมไปในนิโรธสังขจะและมัคคสังขจะนั้น ฯ อีก
อย่างหนึ่ง เวลาที่พระโยคาวจรเป็นผู้น้อมไปในนิโรธสังขจะและมัคคสังขจะนั้นนั่นเอง
ชื่อว่าเอกาภิสมยะ เพราะวิเคราะห์ว่า การประชุม คือ การรวมการรวมกัน ด้วยสังขจะ
เหล่านั้น โดยความเป็นธรรมมีหน้าเผชิญกัน เพราะเป็นเครื่องหมายแห่งการแทงตลอด
สังขจะทั้งหลาย ด้วยญาณอย่างหนึ่งเท่านั้น ฯ บทว่า อสฺส หมายถึง ญาณ หรือพระ-
โยคี ฯ ฯลฯ บทว่า กิจฺจโต แปลว่า โดยกิจมีปริญาภิจนเป็นต้น ฯ ด้วยบทว่า
อารมฺมณฺนปฺปฏิเวธो พระอรธกถาจารย์ กล่าวถึงปฏิเวธญาณเป็นเครื่องทำให้แจ้ง ฯ

พระพรหมเวที ชวนปญโญ วัดไตรมิตรวิทยาราม...เฉลย.

สนามหลวงแผนกบาลี...ตรวจแก้.